

H O O F D S T U K III.

OVERGROOTOUDERS, GROOTOUDERS, OUDERS, KINDEREN EN KLEINKINDEREN.

De Trek naar de Stad.

INLEIDING.

Bij het schrijven van dit derde Hoofdstuk van het familieverhaal heb ik weinig gegevens kunnen putten uit charters en acten en andere officieele bronnen, ofschoon het zeker niet uitgesloten is, dat in de dossiers van diverse notariaten nog wel iets belangrijks over de familiebezittingen uit de jaren rondom de eeuwenwisseling 1700-1800 en daarna te ontdekken zal zijn. Ik heb mij echter niet ten doel gesteld een complete documentatie over onze familie op te stellen. Er moet voor de jongeren nog wat te onderzoeken overblijven en bovendien zou het opsommen van te veel details het totale beeld van den ontwikkelingsgang der laatste 4 of 5 generaties slechts kunnen schaden. Tenslotte leert de ervaring, dat perfectionisme tot onvruchtbaarheid voert; wie het volmaakte leveren wil verzuimt vaak zijn voor de hand liggende taken.

Mijn bronnen zijn, behalve de registers van de parochies en van den burgerlijken stand, een groot aantal bidprentjes, familiepapieren, waaronder aantekeningen in een familiebijbel uit het jaar 1794, portretten en niet in de laatste plaats de mondelinge overlevering. Voorzover in dit verhaal personen worden beschreven, die in het openbare leven een belangrijke rol hebben gespeeld kon ik vanzelfsprekend een greep doen uit de archivalia, voorzover aanwezig.

In de twee eerste hoofdstukken heb ik over de vrouwelijke linies weinig belangrijks bijeen kunnen brengen en bovendien heb ik vermeden de zijtakken onzer familie na te speuren, maar nu ik onzen eigen tijd ga naderen zal ik van dezen regel afwijken en mij ook zoo nu en dan een uitstapje op de nevenlinies veroorlooven. Aan de families Sloot en van Haastert zal ik mijn geschied-verhaal ruime aandacht geven. Figuren als Dr. Christiaan van Haastert, mijn overgrootvader van moederszijde, voor ruim een eeuw een der pioniers zoowel van het herlevend Katholicisme in Indië als van de medische verzorging in die gewesten na het herstel van het Nederlandsch gezag aldaar en mijn tante Marie Sloot (Melati van Java) zijn ook ver buiten onze familiekring bekend.

Ook zou ik niet gaarne de families Jansen, de Jong en Kemper in deze historie willen passeeren; hun activiteit op velerlei gebied is mede typeerend voor de ontwikkeling van het bedrijfsleven in ons vader-

land en voor de emancipatie van het Katholieke volksdeel.

Dat uit onze familie eenige voortreffelijke Priesters, waaronder twee missionarissen, zijn voortgekomen versterkt nog eens te meer het godsdienstige accent in mijn verhaal. Dat materieele welstand naast traditie dikwijls de voorwaarde en de basis is voor hogere geestelijke ontwikkeling - deze thesis vindt eveneens in de ohtwickelingsgeschiedenis van onze familie haar bevestiging.

====O====

AARTSVADER THEODORUS KORTENHORST EN ZIJN KINDEREN.

(1748 - 1840)

Over dezen mijn betovergrootvader heb ik in het vorig hoofdstuk reeds bijzonderheden meegedeeld. Hij overleed den 30sten Augustus 1840 te Raalte in den ouderdom van - zooals op zijn bidplaatje vermeld staat - circa 95 jaar en hij werd begraven den 3den September op het R.C. Kerkhof aldaar.

Verder lees ik op dat vergeelde papiertje onder de gebruikelijke spreuken, ontleend aan de gewijde boeken:

"Ik zal hem met langheid van dagen vervullen en hem mijne zaligheid vertoonen" (Ps. X C: vs. 31).

"Hij was eenvoudig en opregt, vreesde God en week af van het kwaad" (Job I: vs. 1)

"Hij die den Heer vreest zal het wel hebben in zijn uiterste, en op zijnen sterfdag zal hij gezegend worden" (Eoel. I: v. 13)

Terecht vermeldt dit prentje, dat deze Theodorus "circa" 95 jaar oud werd. In werkelijkheid was het aantal jaren van dezen Methusalem geringer. Hij was immers den zoon van den op blz. 58 van dit verhaal (Acte VII van 16 Maart 1747) genoemden Jan Kortenhorst en Janna Willems Herbrink. Volgens die acte verklaarden Jan en Janna dat zij - anno domini 1747 - zoo juist een wettig huwelijk gesloten hebben. Volgens het contract van 23 Maart 1773 (acte VII blz. 60) was onze Theodorus het oudste uit dat huwelijk gesproten kind. Zijn geboortjaar kan derhalve op zijn vroegst 1748 geweest zijn.

In gedachte corrigeeren we derhalve deze 95 jaren in 92.

Van de uit zijn huwelijk met Johanna Theresia Meiners of Meinders geboren kinderen zijn er vier overgebleven, terwijl een tweetal - wellicht nog enkele meer - op jeugdigen leeftijd zijn overleden. De kindersterfte was nog schrikbarend in die jaren. Deze vier kinderen - waren: Jan geb.; 1774, Theodorus geb.: 24 Dec. 1778; Lambertus geb.: 8 Sept. 1780; Hermanna geb.: 1782.

Uit hetgeen ik neerschreef, bleek, dat de oude Theodorus niet alleen een vertogend, maar in zijn strek ook een zeer gezien man was. Herhaaldelijk wordt zijn naam in de acten van den Schout als Keurnoot (Assessor) genoemd. Deze "eenvoudige, oprechte en rechtvaardige" Assessor zal ongetwijfeld de gebeurtenissen van het woelige tijdperk waarin hij leefde intensief hebben meegemaakt: de Franse Revolutie, den Patriottentijd, Napoleon, het herstel van onze onafhankelijkheid in 1815, de vereeniging met en de afscheiding van België, de inschakeling van den boerenstand in het politieke en economische leven van ons volk, het begin der Katholieke emancipatie.

Wanneer wij de sociale en economische positie van den plattelandsbevolking vóór de staatsregeling van 1798 nagaan blijkt wel, dat de veehouderij het meest in aanzien was en de beste resultaten opleverde. De handelsgeest van Hollanders en Zeeuwen had reeds spoedig begrepen, dat de zuivelproducten uitnemend voor export geschikt waren. De grove landbouw beteekende in die dagen niet veel. Er zij aan herinnerd, dat

eerst in 1730 de aardappel zijn triomfale intocht in onze lage landen deed.

Op de zandgronden werd hoofdzakelijk rogge geteeld.

De Kortenhorsten waren toen reeds veeboeren en onze Heetensche familie is tot op den dag van heden dezen tak van productie trouw gebleven. Ook op het eind van de 18de eeuw heeft Theodorus zijn vee, boter en kaas en die van zijn dorpsgenooten uit Overijssel naar Holland gestuurd. Na de "runderpest" in 1756 en de voortdurende ziekten onder het vee in de tweede helft der 18de eeuw waren de prijzen voor runderen en paarden zeer hoog. Er zijn dan ook in die jaren door de goedontwikkelde erverende veehandelaren groote fortuinen verdiend en het lijdt geen twijfel of Theodorus en zijn familieleden hebben deze gunstige conjunctuur weten te benutten. Zij hadden door hun handel op de markt te Raalte reeds veel goede relaties gemaakt in Holland en zij waren er de mensen niet naar, om alles bij het oude te laten. Zoodra het Deventer koopmansbloed de kans kreeg "te gaan", hield het op te "kruipen".

In het begin der vorige eeuw toen er nog geen spoorwegen waren, was Raalte de veemarkt voor gansch Overijssel. Zelfs Fransche en Duitse kooplieden kwamen alle Woensdag daarheen en de aanvoer van rundvee was zoo groot, dat de heele Heeronstraat erdoor in beslag werd genomen. Hoogbejaarde inwoners van Raalte weten zich nog uit hun jeugd te herinneren, dat in de muren der aan deze straat gelegen huizen ijzeren ringen waren gemetseld, waaraan het marktvee werd vastgebonden. Model-marktplaatsen waren toen nog onbekend.

Als eigengeërfde boer zal Theodorus als toeschouwer en bewonderaar meer dan als direct belanghebbende het baanbrekend optreden in Overijssel van den lateren patriot den "burgerbaron" Joan Dirk van de Capellen van de Pol hebben gadeslagen. 1)

Joan Dirk beleefde op 1 November 1782 zijn grooten dag, toen hij na het vergeefsche verzet van den conservatieve Overijsselsche Ridderschap en Steden tenslotte na onvermoeiden strijd voor de belangen van de boeren en van de kleine luiden in de Provinciale Staten zitting nemen kon.

Onze Theodorus was toen 34 jaar oud, de burgerbaron telde 41 jaren. Van de Capellens actie tegen de onrechtmatige Drostenrechten in Twenthe en tegen andere knevelarijen, waaraan het platteland en speciaal het Katholieke deel sinds onhougelijke tijden bloot stond, heeft hiertoe bijgedragen, dat onze geloofsgenooten, ook buiten het gewest, in dezen democraat en revolutionair een vrijheidsheld en een aanvoerder hebben gezien.

---

1) Zie het boek van Dr. M. de Jong Hzn. over dezen Overijsselaar, dat als ondertitel draagt: "Staatkundig levensbeeld uit den wordings-tijd van de moderne Democratie in Nederland". (Wolters, Groningen 1922).

Hoewel deze radicale baron gewoonlijk niet tot onze Katholieke emancipatoren wordt gerekend (hijzelf was protestant) meen ik na bestudeering van zijn felbewogen leven, van zijn op- en neergang, zijn teleurstellingen en zijn successen hem - gelijk Thorbecke een halve eeuw later - zonder twijfel tot onze vrijmakers te mogen rekenen. Ook al moest v.d. Capellen - gezien de anti-paapsche gezindheid van de machthebbers van dien tijd - in het openbaar tegenover de Katholieken de distantie bewaren - aan een vriend schreef hij, dat hij onder de Roomschen veel vrienden had. De Jong zegt dan ook (blz. 491) dat "het niet de minste twijfel leed, dat de Katholieken zijn aktie - al moesten zij zich stil houden - met gevoelens van symphatie gevolgd hebben."

Het kon ook bezwaarlijk anders. De theorieën der Fransche Revolutie met haar rechten van den mensch en haar leuze van gelijkheid, vrijheid en broederschap moesten het getrapte, geknechte en uitgeschudde Katholieke volk wel als een bazuinstoot der volksbevrijding in de ooren klinken

Vanzelfsprekend gevoelden de Katholieken weinig symphatie voor voor de vertegenwoordigers van het toen heerschend staatkundig regime, dat hun de meest elementaire rechten - die van geloofsbelijdenis en volledig burgerschap - onthield.

De reactie tegen het staatkundig, sociaal en economisch bestel brak van alle kanten los: er was een drukkende - zeggen onze geschiedschrijvers - en in zijn druk ook trotsche en verwaten aristocratie. Er was een familieregeering, die wel niet slecht voor stad en staat, maar toch vooral bijzonder goed voor zich zelf zorgde. De gewone burger en boer verdroegen dat moeilijk langer; zij begrepen, dat eenvoudige eischen van billijkheid en recht door de ergerlijke regeeringspraktijken werden geschonden. Dit bewuatzijn vrat diep in de menschen in: men gevoelde dat te dieper, naarmate de burgerij zich zelf meer en meer was gaan voelen en zich van meer waarde achtte als lid van staat en maatschappij.

Vele Katholieken sloten zich bij de Patriotten aan, zoëls hun nakomelingen in 1848 zich achter Thorbecke schaarden en weer later de politiek van Kuyper en Lohman steunden, toen Schaepman met deze een driemanschap vormde. Deze houding was er een van zuiver zelfbehoud, die veelzins buiten de beginselvragen omging.

De patriottische beweging - die eerder van de gegoeden dan van het lagere volk uitging - vond het Katholieke volksdeel in zijn geheel zeker niet rijp, om politiek en economisch daaruit te halen, wat er achteraf beschouwd inzat.

Ik kan mij voorstellen met welk een gretigheid de jonge Kortenhorsten in 1781 het in heel Nederland geruchtmakend - anonym uitgegeven - pamflet van "den burgerbaron" - gelijk hij in den volksmond genoemd werd - met den suggestieven titel "Aan het Volk van Nederland" in zich opgenomen hebben.

Met de Fransche Revolutie breekt een nieuw tijdperk voor den boerenstand aan, in dien zin, dat de politieke en economische zelfstandigheid ten opzichte van de steden verdwijnt.¹⁾

1) Zie de uitgave van het Ned. Ec. Instituut: De landbouw als bron van volksbestaan in Nederland" samengesteld door Ir. D.J. Maltha (Haarlem - De Erven F. Bohn N.V. - 1944) blz. 7.

Ook G.K. van Hogendorp had bij zijn inspectietoelt door ons land in 1816 reeds opgemerkt, welke kansen de vee- en zuivelexport in het nieuwe Europa zou kunnen maken.

Het was vooral het zich sterk industrialiseerende Engeland, waarop de oogen onzer handelaren gericht waren. Zoo leverde Nederland reeds omstreeks 1830 ongeveer $\frac{2}{3}$ van de boter, die in Engeland werd ingevoerd.

Het achterlijke Duitschland beteekende toen voor ons land in dit opzicht nog niets. (l.c. blz. 16)

We kunnen ons voorstellen, dat vader Theodorus omstreeks het jaar 1802, toen zijn zonen Jan, Theodorus en Lambertus resp. 28, 24 en 22 jaar oud waren en zijn dochter pas met den energieken Raaltenschen slager en koopman Jan Jansen gehuwd was 1), na zorgvuldige overpeinzing familieraad hield en zijn kinderen rondom zich verzamelde.

Het eigenlijke boerenbedrijf had hij reeds voor het grootste deel aan Jan en diens vrouw Gerdina Hofmeyer kunnen overdragen; hijzelf bemoeide zich samen met Theodorus en Lambertus en de Raaltensche Jansens met den handel op Amsterdam. Theodorus en Lambertus hadden reeds als jongens een opmerkelijk talent voor den handel aan den dag gelegd. Geen hunner kameraden vertoond de kunst om hun konijnen, kippen en bokken zoo handig en geestig aan den man te brengen als zij. Hun rossige uitdagende krullenbollen en hun overmoedige blauwe oogen waren op de Raaltensche markt onder de van verre gekomen Joodsche en andere kooplieden, die het land afstroopten reeds lang bekend. Als Dirk en Bertus met felle handslagen hun goederen aanboden en die eeuwenoude manipulatie met een vloed van welgekozen schimpwoorden op den vreemden koopman ondersteunden, dan vormde zich een kring van marktgangers om de felle "rooijen". Hun prijzen beheerschten de markt.

Vader Theodorus had met voldoening dezen handelsgeest bij zijn kinderen aanschouwd en zoo was het plan bij hem gerijpt, om de hooge winsten welke de Amsterdamsche kooplieden met zijn en zijns burens producten elders wisten te maken, zelf te verdienen. Al was er in zijn tijd van coöperatie in den modernen zin geen sprake, de gedachte: "Wat de boer produceert, daar moet de boer ook zelf aan verdienen" leefde toch reeds in de geesten en harten van hem en van vele van zijn vrienden. En zoo was hij ertoe gekomen met zijn handelsrelaties in Zaandam en Amsterdam, Willenborg gevestigd in de Kolksteeg, waar "de Turksche Boer" uithing en Evert Jansen aan de N.Z. Kolk, familie van zijn schoonzoon overeen te komen, dat zij Lambertus bij het vestigen

1) Deze Joannes Jansen werd in het jaar 1774 te Raalte geboren en stierf aldaar ruim 83 jaar oud op 3 Juni 1857. Zijn bidprentje zegt: "De grijze haren zijn een sierlijke kroon, wanneer zij gevonden worden op den weg der gerechtigheid."

Uit dit huwelijk werden geboren:

19 Aug. 1809 Joannes Theodorus, lev. Gesina Kortenhorst.

7 Aug. 1811 Joannes Hermanus, lev. Jeanne Kortenhorst.

De oudste is de stamvader der Weepsche familie Jansen, van den tweede stammen de Amsterdamsche Jansens af.

van zijn zaak behulpzaam zouden zijn.

Toen Theodorus in den kring van zijn naaste familie zwijgend zijn pijp had gestopt en aangestoken en ieder in afwachting waad, wat komen zou, maakte hij geen haast met zijn mededeelingen.

Hij rookte rustig zijn pijp leeg, schudde de asch in de haard, richtte zich recht op en zei langzaam zonder veel nadruk: "Bertus gaat naar Amsterdam, ik heb het met Willenborg zoo afgesproken en Dirk kan in Kuinre zijn geluk gaan zoeken. Ik heb dat al eerder met den Zeer Eerwaarden Heer Adam Kuipers besproken". Theodorus kende dezen priester uit den tijd, toen hij in 1793 als kapelaan in Raalte leefde. Daarna was hij van 1795 - 1796 als pastoor te Kuinre werkzaam en vervolgens in Olst.

Het komt ook nu nog voor, dat leeken naar plaatsen verhuizen, waar een priester, dien zij kennen, zijn ambt waarneemt of heeft waargenomen. Bij hem kunnen zij betrouwbare inlichtingen inwinnen over een mogelijke broodwinning of een toekomstige gade.

Toen Theodorus aldus gesproken had stond hij op, de familieraad was geëindigd en elk was er van overtuigd, dat men een vruchtbare en langdurige gedachtenwisseling achter den rug had. Boeren kunnen n.l. veel tegen elkaar zeggen zonder dat zij praten; bij stadsmenschen is het gewoonlijk andersom.

I. JAN KORTENHORST EN ZIJN NAKOMELINGEN.

Stamvader Theodorus Kortenhorst's oudste zoon, Jan, was bestemd het eeuwenoude stamgoed in het Raaltensche Kerspel te blijven bewonen.

Deze Jan Kortenhorst werd in 1774 geboren en stierf op ruim 73-jarige leeftijd den 9den Juni 1847 te Raalte. Zijn bidprentje noemt hem "bemind van de zijnen en algemeen geacht wegens zijn vreedzamen aard, bragt hij de les van den Apostel Paulus in beoefening: zoo veel in U is, houdt vrede met alle menschen."

Ook hij wordt in een aantal acten van de Schouten als keurnoot genoemd. Zoo zette hij de traditie in zijn geslacht, als primus inter pares, voort.

Hij was gehuwd met Gerdina Hofmeyer in 1839 in den ouderdom van circa 66 jaar te Raalte overleden. Zij was dus in het jaar 1773 geboren.

Het register van het Schoutambt vermeldt vier namen van uit dit huwelijk geboren kinderen:

1. 3 April 1799 Arnoldus;
2. 18 Aug. 1805 Joanna Theresia;
3. 14 Febr. 1808 Maria;
4. 24 Juli 1810 Theodora.

Uit andere bronnen is bekend, dat er behalve deze vier kinderen nog vijf uit dezen echt gesproten zijn n.l.

- 5. Joannes (1801 - 1877);
6. Lamberta;
7. Antonius;
8. Gezina Hermanna;
9. Theresia.

Van het leven en werken van deze 9 kinderen zijn mij niet veel bijzonderheden bekend, maar wat ik te weten ben gekomen, laat ik hieronder volgen.

- A. Arnoldus huwde met Antonia Norp (1816-1880).
Uit dit huwelijk werd Hermannes geboren (1837-1876) die met Hermannna Bosch huwde en bovendien een meisje Dina genaamd.
- B. Joanna Theresia bleef ongehuwd.
- C. Jan trad met dispensatie in het huwelijk met zijn nicht in de 4de graad Henrica Antonia Voorhorst, ook wel gespeeld Foorhorst.
Zij zijn de grootouders van "Boers Jan" den gastheer van mijn zoon Leo.
Zie hier de stamboom:
Geb. uit het huwelijk van Jan en Henrica:
1. Antonia (11 Maart 1831 - ?) x W. Groot Lipman.
2. Hermannus (1832 - 1908) x Johanna Hofmeyer,
(1826 - 1895) geen kinderen.
3. Gerardus (3 Febr. 1840 + 1920) x Geortruida Nijhof + 1920. Geen kinderen.
- 4. Joannes (1843 - 1932) x Joanna Kolkman (1851 - 1925).
Hij is de vader van "Boers Jan".
5. Theodora (1845 - ?) ongehuwd.
6. Joannes Theodorus (22 Maart 1849 - ?).
7. Gerardina x Jan Slingemans te Deventer.
8. Alberta.
We hebben hier te maken met een geslacht, dat volgens bijbelsch criterium "sterk" kan worden genoemd: Hermannus bereikte den 76-jarigen leeftijd, Gerardus den 80-jarigen, Joannes den 89-jarigen.
- D. Maria 1808 - 14 Febr. 1871 ongehuwd.
- E. Lamberta x Hermanus Augustinus Albertus Kloosterhuis.
Op 27 Mei 1810 te Groningen geboren en 84 jaar oud te Amsterdam op 6 Oct. 1894 overleden. Uit dit huwelijk is één zoon geboren: Jan, die met Elisabeth Leens huwde.
Na het overlijden van Lamberta huwde Herman Kloosterhuis met haar zuster Theodora.
- F. Antonius x Hendrica Hunnink. Niet onwaarschijnlijk heeft deze Antonius zich in Deventer gevestigd.
- G. Theodora (24 Juli 1810 + 1900) x Herman Kloosterhuis.
Wederom een 90-jarige! Uit hun huwelijk stonden:
1. Lambertus.
2. Herman, het hoofd van de bekende zaak in lampen en bronzen in de Kalverstraat te Amsterdam. Hij was gehuwd met een juffrouw Elzenburg. Zijn kinderen (ons uit Amsterdam welbekend) waren:

- a. Dorothea Carel Kahmann.
- b. Johannes.
- c. Jeanne.

De familie woonde in de Roemer Visserstraat.

- 3. Theodorus, compagnon van zijn broer Herman.
Hij woonde aan de Willems Parkweg te Amsterdam.
Kinderen:

- a. Anna x Willem Kahmann.
- b. Herman x ..... Sale.
- c. Josephina (een goede vriendin van ons in onze studententijd).
- d. Theodorus.

Van Theodora Kortenhorst en den ouden Herman Kloosterhuis bezit ik - dank zij Dr. Jan Jansen te Bussum - goede portretten. Herman heeft het type van een karakteristieken ouden heer, zooals Louis Bouwmeester dien uitbeeldde.

H. Gezina Hermanna + 1903 x Joannes Slegten.

Deze Slegten had een manufactuurzaak in Raalte, welke hij de firma "Kortenhorst" genoemd had. Een zoon Gerardus Herman Slegten heeft mij aan veel gegevens omtrent dezen tak der Kortenhorsten geholpen.

I. Theresia x Bernardus Schlamann.

Keeren wij thans terug tot den sub C 4. genoemden Jan Kortenhorst, gehuwd met Joanna Kolkman.

Deze Jan werd 89 jaar oud.

Zijn huwelijk was gezegend met 6 kinderen. Hier volgen zij:

- a. Johanna Maria (22 Mei 1885 - 1928) x Hermanus Aarnink.
- b. Joannes Henricus 7 April 1884, op 26 Mei 1913 gehuwd met Theodora Antonia van Dam uit IJsselmuiden (geb. 1888). Onze vrienden te Heeten.
- c. Theodora Maria (11 Oct. 1886 - 1942) x Everhardus Korbeld.
- d. Maria Wilhelmina (24 Jan. 1889 - 1940 x (10 Mei 1915) Joannes Wilhelmus Aarmink.
- e. Henrica Maria (1890 - 1892).
- f. Theresia Maria (30 Sept. 1894) x 30 Julij 1917 Gerardus ten Have.

De mannelijke linie der afstammelingen van Jan Kortenhorst (1774 - 1847), oudsten broer van mijn overgrootvader Theodorus Kortenhorst, werd naar alle waarschijnlijkheid alleen door Joannes Henricus te Heeten voortgezet. Hij was de eenige zoon naast vijf zusters. Zijn ooms-Kortenhorst zijn kinderloos gestorven. Vandaar dan ook, dat hij veel land geërfd heeft. De Familie bewoonde aanvankelijk de boerderij "Groot Overmeen" te Heeten, waar ook zijn ouders gewoond hadden. Ik had deze boerderij in het jaar 1911 bezocht en toen voor het eerst met het tegenwoordig hoofd der familie "Boer's Jan" kennis gemaakt, weinig vermoedende, dat ruim dertig jaar later ik zijn hulp zou moeten inroepen om eventueel mijn zons een tijdelijk onderdak te verschaffen.

Deze boerderij is thans in andere handen overgegaan

De boerderij, waarop de familie van Jan Kortenhorst thans woont, behoorde oorspronkelijk aan zijn Oom Hermannus, zij is jaren geleden door blikseminslag in brand geraakt en tot den grond verwoest. Helaas zijn toen ook veel familiepapieren -- er was een groote lade, vol bidprentjes -- verloren gegaan. De familie bewoont thans een nieuwe, groote, meer moderne boerderij.

Hoe het bedrijvige, patriarchale en godsdienstige leven op het land toegaat heeft Leo ons in uitvoerige brieven beschreven.

Ook Elsebé weet ervan te spreken. Zij is n.l. na Pinksteren 1944 een week in Heeten te logeeren geweest, heeft bruiloften meegemaakt en veel gastvrijheid en vriendschap van onze Heetonsche familie genoten. Leo raakt niet uitgespraakt over de heerlijkheden van het land, van de mensen en van de dieren.

De familie bestaat behalve uit de ouders thans nog uit zeven kinderen (twee zijn jong overleden). Ze heeten:

1. Johannes Wilhelmus 1914
2. Henricus Joannes 1916
3. Antonius
4. Wilhelmus
5. Theodora
6. Bernardus
7. Joannes.

Antoon is bakker geworden en woont niet meer thuis en Willem werkt in de Noord-Oostpolder met de bedoeling daar een eigen boerderij te stichten. De oudste Johan is ziekelyk, zoodat het werk vooral neerkomt op Hein, Bernard en Jan, daarbij geholpen door Dora. Johan maakt zich verdienstelyk door de administratie van het bedrijf te voeren.

Behalve deze Overijsselsche Kortenhorsten heb ik in krantenberichten nog een paar maal onzen naam gelezen. Ik weet echter niet onder welke takken ik ze moet thuis brengen.

Zoo nam de bekende historicus Pastoor Rientjes in zijn overzicht van Heino's oude en nieuwe Kerk ook pastoor Franciscus Joannes Raphaël Kortenhorst op. Deze pastoor was Zwollenaar van geboorte (24 October 1827) werd in 1851 te Oegstgeest tot priester gewijd om in October van dat jaar kapelaan van den Hoonhorst te worden. Na zijn Kapelaanschap te Leeuwarden en zevenjarig pastoraat te Veenhuizen tot 15 December 1866, heeft deze beminnelyke en zachtmoedige herder tot 14 Januari 1879 de parochie Heino bediend. Er zijn er nog velen, die zich pastoor Kortenhorst herinneren, en zijn aandenken blijft bewaard door zijn geschilderd portret in de pastorie.

De foto, waarnaar dit portret geschilderd is, heb ik in mijn bezit.

Verder knipte ik uit "de Tijd" een drietal doodsbberichten, waarin onzen naam voorkomt:

- 23 Jan. 1916 overleed te Zwolle een zekere H.F. Kok, de annonce wordt onderteekend door M. Kok-Kortenhorst en kinderen.
28 Februari 1919 stierf te Zwolle Hendrina Catharina Maria Kortenhorst, weduwe van den Heer W.E. Ganzeboom. De annonce is mede-onderteekend door het lid der Eerste Kamer Ant. J. Schoemaker te Deventer, die een schoonzoon van bedoelde over-

ledene was.

Op 22 Febr. 1939 stierf te Amsterdam ruim 75 jaar oud Hendrika Maria Pot, geb. Kortenhorst. De onderteekenaar is een zoon van de overledene H.J.M. Pot, Pastoor te Hasselt.

Ik heb indertijd van den Heer Schoemaker inlichtingen ontvangen over de familie van zijn vrouw, maar de aansluiting van dezen tak met den stamboom is nog niet gevonden.

Wanneer ge door Salland dwaalt en in de buurt van Raalte naar onzen naam vraagt, dan kan het gebeuren, dat men U een boerderij aanwijst, die Kortenhorst heet. Het is n.l. gebruikelijk, dat de boerderijen den naam behouden van den oorspronkelijken bewoner en dat de spraakmakende gemeente de latere bewoners den bij- of "scheld"-naam van de boerderij geven.

Behalve aan deze boerderijen - waaronder oer-oude - is onze naam nog verbonden aan een brug. Bij den driesprong der wegen Raalte-Lemelerveld-Luttenberg is deze - ook op de stafkaarten aldus aangegeven - "Kortenhorst-brug" gelegen.

Deze brug is thans moeilijk meer terug te vinden, doordat zij vervangen is door een vasten weg; de Oosterbroek is met een buis onder dien weg doorgeleid. Aan beide zijden van die brug liggen twee boerderijen, die onzen naam dragen.

Heeft daar misschien in de middeleeuwen een ridderhofstede gestaan, waaraan wij onzen naam te danken hebben? Er moet in die buurt in elk geval een Huis-Kortenhorst geweest zijn, maar de juiste plek is mij niet bekend. Wellicht zou door iemand, die daartoe tijd en lust kan vinden, de historische kluwen waarvan het eind met deze brug verbonden is, terug kunnen vinden en deze draad volgende bij het Huis, Hofstede of Kasteel terecht kunnen komen. De eerste vraag is derhalve: wanneer kreeg deze brug haar naam, wie heeft haar die gegeven? Oude kaarten zouden verder geraadpleegd moeten worden.

====O====